

Osvětim: vidět, slyšet, nezapomenout

Píše se datum 20. března 2017 a my se vypravíme na cestu za velice blízkou minulostí.

První zastávka je v synagoze v Lošticích, která byla postavená již kolem roku 1560. Zde se dozvídáme historii této synagogy a osud Židů, kteří tam žili, o jejich odchodech a příchodech.

Dále jsme na cestě do Klimkovic. Tam na nás na základní škole čeká 93letý pan Luděk Eliáš, bývalý divadelní herec a co je důležitější: oběť holocaustu. Jeho příběh Vás dostane do kolen. Nejen (obzvláště na jeho věk) obdivuhodným způsobem vyprávění, ale také jeho osudem. Prošel si Terezínem i Osvětimi a i přes všechny strasti přežil a nyní posílá svůj příběh dál, aby se tato genocida a nesmyslný rasismus a antisemitismus již nikdy znovu neodehrál. Po tomto morálním otřesu se přesouváme do Ostravy, abychom se připravili na den D.

Další den ráno se přepravíme za hranice, i když si nikdo nejspíš ještě neuvědomuje, co strašného nás čeká.

A je to tu. Přijíždíme na největší pohřebiště všech dob s poměrně nevinným názvem: Osvětim. Začíná prohlídka. Čeká vás průchod bránou s nápisem „ARBEIT MACHT FREI“. Práce duchu svědčí. Okamžitě je vám jasné, že tak tomu v Osvětimi rozhodně není. Každý blok v sobě ukrývá jinou expozici. Jedna strašnější než druhá. Do paměti se vám zarývají dětské botičky mezi 200 000 páry dalších bot, tuna lidských vlasů, sbírka 14 000 hrnců a tak dále. Postupně se atmosféra zhušťuje. Vydáváme se do cel 90x90 centimetrů, kde za trest museli stát až 4 vězni několik dní s minimálním přísunem vzduchu. Už zde vám jde mráz po zádech, ale pak se vydáváte na popraviště, kde vězně stříleli. O pár metrů dál stojí dřevěné sloupce, kde vězně bičovali: bičem či lopatou. Všichni mlčíme jako jeden velký hrob, kterým toto místo je. Okolo "chirurgie", kde na ženách prováděli doktoři a profesoři sterilizační pokusy, dorážíme k nejstrašnějšímu místu ze všech. Krematorium s plynovou komorou. Zvenčí jen komín, zevnitř nejhrůznější zážitek. Pece na spalování není to jediné, co zde zůstalo. Mnohem strašnější jsou zdi plné škrábaců lidí... Jak stojí na památníku v Březince, toto místo je opravdu výkřikem zoufalství, který sice není možné slyšet, ale cítíte ho až do morku kostí. Zde naše prohlídka první části Osvětimi končí a přesouváme se do druhé.

Březinka. 140 hektarů velký prostor, do kterého se vešlo 100 000 lidí. Projdete pod strážní věží a ocitnete se u kolejí. Na památku zde stojí jediný vagón, který připomíná hrůzu selekce a šok, který zažívali lidé po příjezdu. Okolo stálo 300 domů (dřevěných či zděných). Dnešní výměra domku čtyřčlenné rodiny byla určena pro 300 až 700 osob. Při prohlídce dřevěných paland, přičemž se mělo na jedné vyspat až 10 lidí, tuhne krev v žilách. Pak se však dostaneme k místu, kde skončili ti méně šťastní po selekci. Plynová komora. Němci se na konci války pokusili zamést stopy, tudíž zde stojí jen ruiny, ale i pohled na ně způsobuje tíhu na duši. Tíhu toho, co dokáže lidstvo takhle nesmyslně způsobit. Nemluvě o nedaleké skupince Židů, z nichž jeden začne hrát smutnou melodii na foukací harmoniku a okolní prostředí tak dostane ještě tíživější atmosféru. Prohlídku zakončíme pohledem do umývárny a hrůzostrašných latrín, kde mělo naráz na povel ("Raz! Dva! Tři!") vykonat potřebu pouze 2x denně 20 osob najednou.

A pak pryč z onoho hrůzostrašného místa. Nechť je památkou a výstrahou i nadále a ať se již nic takového nikdy v dějinách lidstva neopakuje.

Tereza Chlumská (5.A)

Ve dnech 20. a 21. března jsem se zúčastnila školní exkurze do koncentračního tábora v Osvětimi. Již delší dobu jsem přemýšlela o tom, že bych se tam někdy chtěla podívat, a proto jsem se přihlásila téměř ihned, jak jsem se dozvěděla, že se exkurze bude konat.

Součástí programu nebyla jen prohlídka koncentračních táborů Auschwitz I a Auschwitz II – Březinka (Birkenau), ale také prohlídka synagogy a židovského hřbitova v Lošticích, a dokonce beseda s 93letým pamětníkem v Klimkovicích, která mě velice nadchla a dojala. Pan Luděk Eliáš je stále plný

elánu a o svém těžkém osudu vypravuje s takovou paradoxní „lehkostí“. Klidně bych ho vydržela poslouchat celé hodiny. Přestože nám povídal o všech hrozných věcech, kterými si musel projít, které si ani nedokážeme představit, nejvíce mě dojal příběh o jeho životní lásce. V Terezíně se seznámil s jednou slečnou, od které se musel bohužel při převozu do Osvětimi odloučit. Osud ale chtěl, aby strávili zbytek života spolu, jakoby to mělo být pro ně odměnou, že všechno zvládli, a tak se, naprostou náhodou, po válce znovu setkali. Oba přežili a byli spolu dalších 60 let, než paní před 10 lety zemřela. Na konci besedy nás požádal o jedno – abychom nikdy nehodnotili ostatní podle toho, jestli jsou malí, velcí, černí nebo bílí, všichni jsme lidé a každý z nás má stejné právo na život.

Noc jsme strávili v hotelu u kolejí VŠ Báňské v Ostravě. V úterý ráno jsme vyjeli směr Osvětim. Ani trochu jsem netušila, co mám očekávat. Nejprve jsme navštívili Auschwitz I, který je momentálně předělán do podoby muzea. Ve vitrínách jsou dobové fotografie, kartotéky vězňů, dokumenty, ale především osobní věci, které si lidé přivezli s sebou – kufry, boty, brýle, hřebeny, krémy na boty, nádobí a především vlasy, které jim nacisté ostříhali. Obrovská kupa vlasů. Prošli jsme také blok 11, kde byly vězeňské cely s minimálním přístupem kyslíku. Mezi bloky 10 a 11 je dvůr se známou stěnou smrti. Nejspíše nejsilnějším zážitkem pro mě byl průchod provizorní plynovou komorou sousedící s místností, kde byly a stále jsou kremační pece.

Po prohlídce Auschwitz I jsme přešli do Birkenau, kde jsme mohli vidět a reálně si představit, jaké podmínky zde panovaly a spojit si zážitky pana Eliáše a ostatních pamětníků, které jsme kdy slyšeli či o nich četli s konkrétním místem. Je hrozné si uvědomit a přijmout, že se takové hrůzy děly, že někdo je schopný zcela cynicky páchat takové činy, že vše, co jsme viděli a slyšeli od paní průvodkyně, bylo a je skutečné. Lidská nenávisť je bohužel silná, a pokud to spojíme s touhou po moci, výsledek je otřesný.

Celá exkurze pro mě byla opravdu velkým zážitkem a určitě bych každému doporučila se do Osvětimi jet podívat. Je tu ovšem také jedno „mínus“, které bych chtěla poznamenat. Celý dojem mi kazil pohled na obrovské parkoviště před Auschwitz I i II. To bohužel kazilo celou atmosféru – uvědomění si, že celá Osvětim vypadá spíše jako „továrna na turisty“ než jako pietní místo. Ale co dnes ze všech památek tak nevypadá...

Diana Mašková (5.B)

Na naší škole se 20. - 21. března uskutečnil projekt Osvětim - vidět, slyšet, nezapomenout. V pondělí dopoledne jsme navštívili židovskou synagogu v Lošticích a krátce po poledni i židovský hřbitov. Odpoledne následovala přednáška s pamětníkem, panem Ludkem Eliášem, který přežil pobyt v Terezíně a Osvětimi.

Druhý den jsme se brzy ráno vydali na cestu z Ostravy do Osvětimi. Tam nás čekala prohlídka tamního zařízení, poté jsme navštívili nedalekou Březinku, která se Osvětimi velice podobala. Málokdo zapomene na pocit smutku a rozhořčení, který ho přepadne, když uvidí hromadu ostříhaných vlasů či desítky tisíc párů bot, které zbyly po obětech genocidy. Následně jsme se vydali na cestu zpět. Na tento projekt přispěl Magistrát města Hradec Králové, kterému za to děkujeme.

Ludmila Hysková (5.C)